

ACTA POLITOLOGICA

www.acpo.cz

INTERNETOVÝ RECENZOVANÝ ČASOPIS

2015 | Vol. 7 | No. 1 | ISSN 1803-8220

DANČIŠIN, Vladimír (2013). *Metódy prerozdelenia mandátov v pomernom volebnom systéme*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove. 1. vydání, 189 s. Acta universitatis philosophicae Universitatis Prešoviensis, č. 157/2013. ISBN 978-80-555-0787-3.

RECENZE KARLA HÖFERA

Tento článok podléhá autorským právam, kopírování a využívání jeho obsahu bez řádného odkazování na něj je považováno za plagiátorství a podléhá sankcím dle platné legislativy.

Internetový recenzovaný časopis vydává
Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze,
Katedra politologie Institutu politologických studií

DANČIŠIN, Vladimír (2013). *Metódy prerozdelenia mandátov v pomernom volebnom systéme*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove. 1. vydání, 189 s. Acta universitatis philosophicae Universitatis Prešovensis, č. 157/2013. ISBN 978-80-555-0787-3.

Odborná monografie *Metódy prerozdelenia mandátov v pomernom volebnom systéme* Vladimíra Dančišina z Prešovské univerzity v Prešově vyšla v roce 2013 rámci ediční řady Acta universitatis philosophicae Universitatis Prešovensis Filozofické fakulty této univerzity. Autor se odborně věnuje především komparativní politické vědě a volebním studiím, přičemž do této oblasti politické vědy spadá i recenzovaná stať. Konkrétně se monografie, jak u z názvu vyplývá, zabývá posouzením jednotlivých metod přerozdělování mandátů v poměrných volebních systémech. V rámci komparativní politologie jde o celosvětově frekventované téma, především pak v posledních několika desetiletích. Mohlo by se tedy zdát, že o poměrných systémech a jejich metodách bylo již vše řečeno. Monografie Vladimíra Dančišina však dokazuje, že i v rámci tohoto tématu lze přijít s dílem, které poznání v dané oblasti rozšiřuje a prohlubuje, a to nejen v rámci česko-slovenského kontextu.

Samotný text práce je kromě úvodu a závěru přehledně a logicky strukturován do šesti obsahově i rozsahově vyvážených kapitol, které jsou dále děleny na podkapitoly a povětšinou také na oddíly. Jednotlivé kapitoly se věnují ideji a historickému pozadí přemýšlení a zavedení poměrných systémů; metodám volebních kvót; volebních děliteľů; největších průměrů, kritériím hodnocení a posuzování metod; problémům přerozdělování mandátů ve Slovenské republice. Součástí práce je také téměř devadesát příloh v podobě tabulek, které ukazují aplikaci jednotlivých metod a pomáhají porozumění textu. K přehlednosti a orientaci také napomáhá úvodní seznam zkratk a jmenný rejstřík na konci práce. Přehlednosti textu by snad jen prospělo číslování jednotlivých sekcí a vytvoření souhrnné tabulky s použí-

tým, obvyklým a alternativními označením jednotlivých metod a uvedením jejich matematického zápisu. Celý text si udržuje také vysokou jazykovou a stylistickou úroveň.

Autor v práci vychází nejen z nejčastěji citovaných autorů volebních studií, ale napříč celým textem čerpá přímo z bohaté škály pramenů (právní předpisy, parlamentní stenozáznamy, dopisy) a originálních stať autorů jednotlivých metod od 18. století až po současnost, a to v několika cizích jazycích, což je v této oblasti politické vědy bohužel poměrně ještě ojedinělé. V rámci práce se zdroji lze snad jen vytknout, že by i prameny (především právní předpisy) měly být uvedeny na konci textu v seznamu zdrojů.

Vytyčeným cílem práce bylo v obecné rovině zvýraznit a zanalyzovat nedostatky metod přerozdělování mandátů v poměrných systémech a v konkrétní rovině pak totéž učinit na případu Slovenské republiky. K tomuto cíli si autor stanovil v rámci jednotlivých kapitol dílčí cíle. Napříč celým textem autor správně poukazuje na některé nepřesnosti, desinterpretace, omyly a mýty, které se v rámci volebních studií vyskytují a jsou více či méně opomíjeny.

V první kapitole *Idea poměrného zastúpenia* se autor vydává po stopách přemýšlení o poměrných volebních systémech až do 18. a 19. století. Velice zajímavě tak pojednává o vývoji myšlenek o poměrném zastoupení a jeho metodách na evropském a americkém kontinentě. Snad je jen škoda, že v historické exkurzi nepokračuje i v rámci 20. století, ale na druhou stranu o problematice pojednávají jiná díla a nebyl to ani jeden z hlavních cíľů recenzované práce.

V dalších třech kapitolách (*Metódy volebnej kvóty*, *Metódy volebného deliteľa*, *Metódy najväčších priemerov*) se autor věnuje popisu a genezi jednotlivých metod.

Podle názvů by se mohlo na první pohled zdát, že půjde jen o popis jednotlivých metod, ale není tomu tak. Jednotlivé metody jsou nejen podrobně popsány, ale také vysvětleny a zanalyzovány z matematického i logického hlediska. Na pravou míru jsou tak uvedeny často automaticky přejímané mýty o jejich matematické podobě a kritice jsou podrobeny nerigorózní přístupy jednotlivých autorů. Nadto je u jednotlivých metod vystopován jejich původ a na základě toho navrženo jejich optimálnější pojmenování. Použitá pojmenování jednotlivých metod, byť historicky dle všeho správná, mohou ale v důsledku vytvářet určité zmatení u čtenářů, kteří se v dané problematice tolik neorientují. K úplnosti v rámci těchto kapitol snad jen chybí uvedení případů nebo alespoň jen příkladů použití jednotlivých metod. Na druhou stranu tomuto aspektu se věnuje celá řada učebnic a encyklopedií.

V kapitole *Kritériá hodnotenia a posudzovania metód* jsou pojednány především tři kritéria vhodnosti (optimálnosti) metod, která jsou nejčastěji uváděna jako nejdůležitější. Konkrétně jde o kritéria dodržování volební kvóty, monotónnosti hlasů a monotónnosti mandátů. Kromě těchto hlavních kritérií jsou ještě uvedena kritéria: exaktnosti, anonymity, homogenosti, superadditivity, konzistentnosti, proporčnosti. Na základě tří hlavních kritérií vhodnosti metod vytvořili autoři M. Balinski a H. P. Young teorém nemožnosti, který říká, že neexistuje a ani nemůže existovat dokonalá metoda přerozdělení mandátů, která splňuje všechna tři hlavní kritéria vhodnosti. Přičemž žádné metody volebního dělitele a největších průměrů neporušují monotónnost hlasů ani mandátů, ale obě monotónnosti ale mohou být porušeny u metod volební kvóty. Naopak splnění kritéria dodržování volební kvóty není zaručeno u metod volebního dělitele a největších průměrů. Na konci kapitoly se autor věnuje ještě měření proporčnosti jednotlivých metod. Konstatuje, že pou-

ze šest metod (Hamiltonova, Jeffersonova, Websterova, Adamsova, Deanova, Huntingtonova) lze označit za optimální v souvislosti s měřením spravedlnosti a proporčnosti.

V poslední kapitole *Problémy prerodžovania mandátov* v Slovenskej republike pak autor analyzuje historický kontext a vývoj jednotlivých metod nejen ve Slovenské republice, ale i v Československu od roku 1919 a posléze se přesouvá do normativní roviny, když navrhuje možnou změnu současného slovenského volebního systému do Národní rady a do Evropského parlamentu. Současný slovenský volební systém je matematicky nedokonalou modifikací Hagenbach-Bischoffovy/Droopovy kvóty, a z tohoto důvodu by tak podle autora neměl být s uvedenými jmény resp. systémy spojován. Hlavní problémem, ale i výzvou je, že slovenský systém může za určitých okolností porušovat všechny tři základní kritéria a v určitých situacích i materiální rovnost volebního práva zakotvenou v ústavních principech. Principiální nedokonalost slovenské metody vede podle autora k nevyhnutelnosti snažit se o přijetí metody volebního dělitele, který by zamezil tomu, že hlas voliče může poškodit jím volenou stranu, resp. pomoci jiné straně. Při situaci zachování jedno volebního obvodu autor analyzuje na výsledcích voleb do Evropského parlamentu v roce 2009 a do Národní rady v roce 2012 Jeffersonovu, Deanovu, Huntingtonovu, Websterovu, Adamsovu a biproporční metodu. Jako nejlepší variantu vidí Websterovu metodu, která dodržuje kritéria monotónnosti hlasů i mandátů a konzistentnosti, přičemž by zároveň zásadně neměnila volební výsledky oproti současně používané metodě.

V závěru autor velmi sympatickou formou shrnuje, jak by asi vypadala debata politických vědců spojovaných s jednotlivými metodami přerozdělování mandátů v poměrných systémech. Cíl práce, který si stanovil v jejím úvodu, tedy zanalyzovat nedostatky metod přerozdělování mandátů v poměrných systémech a ve Slovenské

republice, se autorovi podařilo bezesbytku splnit. Zároveň v práci předložil návrh úpravy slovenského volebního systému tak, aby již nemohlo docházet k nejvýraznějším paradoxům.

Největší přínos odborné monografie Vladimíra Dančišina *Metódy prerozdelenia mandátov v pomernom volebnom systéme* spočívá v zanalyzování nedostatků jednotlivých metod přerozdělování mandátů v poměrných volebních systémech, popisu historické geneze jednotlivých metod, upozornění na často se vyskytující nepřesnosti a desinterpretace a v neposlední řadě v návrhu úpravy slovenského volebního systému, kterým by došlo k minimalizaci nejvýraznějších, byť často potenciálních, paradoxů. Závěrem lze konstatovat, že odborná monografie Vladimíra Dančišina představuje velmi kvalitní originální odbornou práci na dané téma, která přispívá k rozvoji poznatků v oblasti volebních studií a kterou lze doporučit všem čtenářům, kteří se o danou oblast zajímají.

Karel Höfer¹

---

¹ PhDr. Karel Höfer je interním doktorandem na Katedře politologie Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze. Kontakt: karel.hoefer@fsv.cuni.cz.